

TÜRKİYE’DE LOJİSTİK EĞİTİMİNİN DURUMU VE LOJİSTİK EĞİTİMİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİLER

SITUATION OF LOGISTICS EDUCATION IN TURKEY AND SUGGESTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF LOGISTICS EDUCATION

Sinan ÇIKMAK*

ÖZ: Çalışmada amaçlanan, lojistik/TZY alanında Türkiye’deki üniversitelerde eğitiminin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve farklı yazarlar tarafından ileri sürülen lojistik eğitimi konusundaki iyileştirme önerilerine yer verilmesidir. Yapılacak olan bu güncel çalışmayla, dünya da ve Türkiye’de ivmeli bir şekilde büyüyen lojistik sektörüne ve özellikle bu sektörün ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesinde üniversitelere yapmaları gerekenler konusunda çeşitli fikirler sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar sözcükler: Lojistik Eğitimi, Tedarik Zinciri Yönetimi Eğitimi, Türkiye’de Lojistik Eğitimi

ABSTRACT: The aim of this study was to evaluate the logistics education in universities of Turkey and is given to the proposals put forward on improving logistics training by different authors. And presented by the current this study, it is considered the world and in our country accelerated way in the growing logistics sector and in particular will offer a variety of ideas on what to do with the university upbringing of heard that trained manpower needs of this sector.

Keywords: Logistics Education, Supply Chain Management Education, Logistics Education in Turkey

1. GİRİŞ

Türkiye’de lojistik ve TZY’ye yönelik sektör, hızlı bir şekilde değişim geçirmektedir. Rekabet koşullarının olabildiğince artması, minimum maliyet maksimum kar anlayışı, müşteri memnuniyeti, yeni pazar arayışları ve değişen teknolojiler nedeniyle, işletmelerin çağdaş, bilimsel ve eğitilmiş personellerle hizmet sunmalarını gerektirmektedir (Altuğ, 2013,s.210). Firmalar, ihtiyaç duydukları beyin gücünü bu alanda yetişmiş kişilerden karşılama arzusu içine girmeye başlamışlardır. Bu durum karşısında Türkiye’deki üniversitelerde lojistik üzerine uzmanlaşmış kişiler yetiştirilmesi için talep yönlü istekler ortaya çıkmıştır. Bilimsel yaklaşımlar lojistik eğitiminin bir ihtiyaç olduğunu, kaçınılmaz ve ertelenemez hale geldiğini çalışmalarında ortaya koymuşlardır. Türkiye’de lojistik eğitimi oldukça önem arz eden bir noktaya doğru hızla ilerlediğinden akademik olarak takip edilmekte ve çeşitli yaklaşımlar ile sürece katkı sağlanması hedeflenmektedir (Akkoca ve Gülmez, 2013, s.227).

Türkiye’de artık birçok üniversitede lojistik ve tedarik zinciri yönetimi bir bilim dalı olarak kabul edilmekte ve ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde eğitimi verilmektedir. Üniversitelerimizde bu alanda ya doğrudan yada ders içeriği olarak nakliye yönetimi, depo yönetimi, stok yönetimi, müşteri ilişkileri yönetimi, üretim yönetimi, sipariş yönetimi, malzeme ve envanter yönetimi, bilişim teknolojileri, lojistik hukuku, dış ticaret, uluslararası kaynak kullanımı gibi dersler okutulmaktadır. Geline bu noktada sektörlerin ihtiyacı olan çağdaş lojistik anlayışı ve uygulaması, gerek sektörel bazda, gerekse eğitim alanında çok ciddi ilerlemelerin olduğu söylenebilmektedir (Altuğ, 2013, s.210).

* Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Düzce-Türkiye, sinan.cikmak@duzce.edu.tr

Ancak, tüm bu olumlu gelişmelerle birlikte lojistik ve TZY eğitiminin bir takım eksiklikleri de bulunmaktadır. Açılan lojistik bölümlerinin plansız bir şekilde ve altyapısı hazırlanmadan açıldığı görülmektedir. Bu eksikliklerden bazıları; lojistik bölümlerinin Türkiye'nin ve sektörün ihtiyaçlarına göre açılmaması, öğretim kadrosunun da lojistik konuda eğitim almış öğretim elemanlarından oluşmaması, sektörle akademik hayatın etkileşiminin yetersizliği şeklinde sıralanabilir.

Çalışmada amaçlanan, Türkiye'deki lojistik eğitiminin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve farklı yazarlar tarafından ileri sürülen lojistik eğitimi konusundaki iyileştirme önerilerinin tek bir başlık altında derlenmesidir. Yapılacak olan bu güncel çalışmayla, dünya da ve Türkiye'de ivmeli bir şekilde büyüyen lojistik sektörüne ve özellikle bu sektörün ihtiyaç duyduğu eğitilmiş insan gücünün yetiştirilmesinde üniversitelere yapmaları gerekenler konusunda çeşitli fikirler sunacağı düşünülmektedir.

Birçok yazar tarafından tedarik zinciri yönetimi ve lojistik yönetimi birbirlerinden ayrı tutulmuş ve lojistiğin tedarik zincirinin bir parçası olduğu görüşü hakim olmuştur. Örneğin Lamber ve Cooper (2000) bu ayrımı çalışmalarında net bir şekilde ifade etmişlerdir. Ancak yönetim perspektifinden ve lojistik/tedarik zinciri yönetimi temel tanımlamaları açısından bakıldığında, Stock ve Lambert (2001) böyle bir ayrımın yapılmasının da zor ve gereksiz olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla bu çalışmada da, lojistik ve tedarik zinciri eğitimleri aynı potada değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

2. LOJİSTİK VE TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ EĞİTİMİ

Lojistik sektörü, son yıllarda istihdam yaratan en önemli hizmet sektörlerinden biri durumuna gelmiştir. Kapsamlı ve karmaşık bir yapıya sahip olan sektör, gün geçtikçe daha fazla işgücüne ihtiyaç duymaktadır (OECD, 2002, s.43).

Lojistik sektörü yapı itibari ile hem teknoloji yoğun hem de emek yoğun bir sektör olarak değerlendirilebilir. Bu özelliği ile diğer sektörlerden farklılık göstermektedir. Lojistik sektörünün etkinliği, teknolojik gelişmeler çerçevesinde lojistik sürecin planlanması için kullanılan yazılımlara, yeni tekniklere ve sistemlere, araç ve donanımların bu sistemlere uyumlu hale getirilmesine bağlı bulunmaktadır. Diğer taraftan hizmet sektörü olması nedeniyle, yoğun işgücüne ihtiyaç olmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren firma sayısının her geçen gün artması, mevcut firmaların da hizmet alanlarını genişletmeleri bu ihtiyacın artmasında etkili olmaktadır (Oda, 2008,s.67).

Günümüzde lojistik sektörü, bir ülkenin rekabet üstünlüğü sağlamasında temel faktörlerden biri haline gelmiştir. Uluslararası ticaretin can damarı durumunda olan lojistik sektörü, önemli bir istihdam alanı olmakla birlikte, bünyesindeki faaliyetlerle özellikle sanayi sektöründe önemli ölçüde katma değer yaratarak bir ülkenin rekabet gücü elde etmesinde önem arz etmektedir (Yıldırım, 2011,s.168). Rekabet edebilirlikte, nitelikli işgücü büyük öneme sahiptir. Nitelikli ve uzmanlaşmış işgücünün sağlayacağı birçok ekonomik fayda bulunmaktadır (Koban ve Keser, 2013, s.34). Nitelikli ve uzmanlaşmış işgücünün temelini eğitim altyapısı oluşturmaktadır (Küçüksoğak, 2006, s.31). Lojistik sektörünün gelişmiş olduğu ülkelerde, lojistik sektörü ve alt sektörler ile ilgili olarak üniversitelerde pek çok bölüm bulunmakta, bu bölümlerden mezun olanlar sektörde uzman işgücü olarak istihdam edilmektedirler (Koban ve Keser, 2013, s.34).

Tüm dünyada, lojistik ve tedarik zinciri yönetiminin işletmelerde giderek önem kazanması üniversitelerin bu alanda mezunlar yetiştirmesini zorunlu kılmıştır. Dolayısıyla lojistik üniversitelerin tüm kademelerinde (önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) yer almaya başlamıştır. Türkiye'de giderek artan bir şekilde üniversitelerde lojistik ve tedarik zinciri yönetimi bir bilim dalı olarak kabul edilmekte ve eğitimi verilmektedir. Üniversitelerde bu alanda ders içeriği olarak taşımacılık, depo yönetimi, satın alma ve tedarik, lojistik planlama, malzeme ve envanter yönetimi, bilişim teknolojileri, lojistik hukuku ve dış ticaret

gibi dersler okutulmaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye’deki lojistik programlarında verilen dersler temel başlıklar altında gruplandırılarak gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkiye’de Lojistik Programlarında Verilen Derslerin Gruplandırılması(Hocaoğlu, Güner ve Coşkun, 2013, s.578)

Lojistiğe ve TZY Giriş	Destek Dersler	Taşımacılık	Satın alma ve Tedarik	Stratejik TZY ve Lojistik	TZY Tasarımı	Bilgi Sistemleri	Yöneylem Araştırması	Uluslararası TZY ve Lojistik	Mevzuat ve hukuku	Depolama
	Enerji Lojistiği	Kombine Taşımacılık	Tedarikçi ilişkileri yönetimi	Stratejik lojistik ve TZY	TZY Tasarımı ve planlama	Lojistik ve TZY bilgi teknolojileri kullanımı	Sayısal yöntemler ve modelleme	Gümrük işlemleri	Taşımacılık Hukuku	Dağıtım Merkezi Yönetimi
	Kentsel Lojistik	Demiryolu ve Kara Taşımacılığı	Tedarik stratejileri		Ağ analizi			Sigorta	Lojistik Hukuku	Malzeme ve Stok Yönetimi
	Afet Lojistiği	Liman ve terminal işlemleri			Lojistik planlama			Küresel lojistik	Yasal Uygulamalar	Depo tasarımı ve yönetimi
	TZY Proje yönetimi	Taşımacılık ekonomisi& yönetimi						Dış ticaret	Lojistik Mevzuatı ve Politikaları	
	Lojistikte Kalite									
	Maliyet ve süreç yönetimi									

Türkiye’deki üniversiteler çağdaş lojistik ve tedarik zinciri yönetimi anlayışıyla, gerek kamunun, gerekse işletmelerin ihtiyacı oranında, gerekli eğitimlerini vererek, ilgili personelleri yetiştirmektedirler. Maltepe Üniversitesi’nin, uluslararası ticaret ve lojistik yönetimi bölümü için hazırlanmış olduğu tanıtım sayfasında bölümün amacı aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Maltepe Üniversitesi web sayfası, 2015):

Lojistik Programının amacı; bu programa katılacak olan öğrencilere, lojistiğin temel kavramlarını, sorunlarını anlatmak ve bu konulardaki çözüm yöntemlerini öğretmek, taşımacılık, stoklama, ulaştırma gibi lojistik konularına, bilimsel açıdan bakabilme ve problem çözme tekniklerini bilen ve sektöre yararlı olacak bireylerin yetişmelerini sağlamaktır.

Lojistik eğitiminde aynı derslerin farklı konu başlıkları ile oluşturulan iki ekol vardır (Hayward ve Omurtag, 2003). Bunlar:

- Mühendislik modeli
- İşletme modeli

Lojistiğin mühendislik modelinde, müşterinin tüm genel ve özel gereksinmelerini karşılamak, verimli ve etkili bir iş akışını yaratmak ve lojistik performansı iyileştirmek amacıyla, istenen hizmet seviyesinde, uygun maliyette ve yüksek kalitede yenilikçi çözümler tasarlamak esastır. Talep tahmini, satın alma, son ürün, dağıtım, depolama, ulaştırma, bakım ve organizasyon vb. gibi alt bileşen ve süreçlere ilişkin matematiksel ve teknik işlemleri tasarlayarak yapan bir alt disiplin olarak görülür. İşletme modeli ise, günümüzde hızlı bir değişim ve gelişim içinde olan bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisiyle tüketicilerin istedikleri ürünü dünyanın her hangi bir yerinden ve her hangi bir işletmesinden satın alabilmesini sağlamaktadır. Bu ağın sürekli olarak gelişimini işletme modelleri sağlamaktadır.

Tablo 2: Dünya Genelinde Lojistik Eğitimi Yaklaşımları (Gammelgaard, 2001).

Yaklaşım	Amerika	Avrupa	Asya	Genel
İşletme	85%	71%	68%	75%
Mühendislik	15%	29%	32%	25%

Görülmektedir ki dünya genelinde bölge fark etmeksizin “işletme yaklaşımı” ağırlıklı olarak uygulanmaktadır. Ancak yüzdeler verilerde ilgi çekici olarak lojistik ve TZY konusunda kabul eden gelişmişlik sırasını ile işletme yaklaşımının ağırlığının sıralaması aynıdır. Yani lojistik ve TZY konularında en gelişmiş ABD’de işletme yaklaşımı daha fazla yaygınken, aynı gelişmişlik sırasında olduğu gibi onu Avrupa ve Asya ülkeleri izlemektedir (Küçükşolak, 2006, s.87).

3. TÜRKİYE’DEKİ LOJİSTİK EĞİTİMİNİN MEVCUT DURUMU

Türkiye’deki lojistik eğitiminin mevcut durumunu değerlendirirken programların akademik kategorilerine göre bir değerlendirmesinin yapılması daha doğru olacaktır. Lojistik programların kategorisinden kasıt, üniversitelerdeki ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerindeki lojistik bölümlerinin ayrı ayrı incelenmesidir. Dolayısıyla ilk olarak Türkiye’de iki yıllık eğitim veren ve teknik eğitimin en üst ve son aşaması olarak kabul edilen meslek yüksekokullarındaki lojistik eğitimi değerlendirilecektir.

Meslek yüksekokulları, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu ara insan gücünü yetiştirmektedir. Meslekî eğitimin tüm eğitim içerisindeki oranı gelişmiş ülkelerde (ABD, Singapur, İsviçre vb.) yaklaşık %30’un üzerinde iken Türkiye’de bu oran %15 olup çok düşük bir düzeydedir (Binici ve Arı, 2004, s.390). Bu durumun düzeltilmesi gereği vardır. Çünkü bu ülkeler geliştirdikleri modellerle mesleki teknik eğitimde başarıyı yakalamışlardır. Türkiye’de son on yıldır sayıları artan üniversitelerle birlikte meslek yüksekokullarının sayısında da hızlı bir artış meydana gelmiştir. Ancak niceliksel olarak kaydedilen bu olumlu gelişmeye rağmen nitelikli eğitim konusunda çeşitli endişelerde bulunmaktadır.

Türkiye’deki ön lisans lojistik programlarının sayısında hızlı bir artış gözlenmektedir. 2011 yılında Türkiye’de ön lisans düzeyinde, bir tanesi Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi’nde olmak üzere 60 meslek yüksekokulunda “Lojistik” bölümü bulunmaktaydı. Ve yaklaşık kontenjan 4800’dü (OSYM, 2011). 2015 verilerine baktığımızda ise, Türkiye’de toplam 70 ayrı üniversite tarafından verilen ön lisans lojistik programlarında yaklaşık 10 bin öğrenci (9647) kontenjanı bulunmaktadır (OSYM, 2015). 2011-2015 yılları arasındaki 4 yıl gibi kısa bir periyotta bu hızlı artış, üniversitelerin meslek yüksekokulu düzeyinde lojistiğe olan ilginin ne denli yüksek olduğunu göstermektedir. Sektörün büyüme ivmesine paralel olarak lojistik eğitime ilgi giderek artmaktadır. Ancak meslek yüksekokullarındaki lojistik bölümlerinin programları incelendiğinde elde edilen sonuç lojistik sektörü için yeterli ve yetkin bireyler yetiştirmede nitel olarak yeterli olmadığı yönünde görüşler değerlendirmeler de bulunmaktadır. Bu noktada hızla büyüyen sektörün acil ihtiyacı olan yüksek nitelikli ara kademe işgücünü sağlayacak yüksekokullardaki eğitimin kalitesinin artırılması ve istihdam ile ilişkisinin güçlendirilmesi konusunda önerilebilecek düzenlemelerden bazıları şöyledir (Keskin ve Çavuşoğlu, 2012, s.514):

- Meslek yüksekokullarının amacı bölgenin ihtiyacına yönelik alt kademe ve operasyonel eleman ihtiyacını karşılamaktır. Üniversiteler bölümünü kurmadan önce kendi şehirlerinde ve bölgelerindeki sektör yapısını, hacmini, beklentilerini belirlemelidirler. Bölgelerinde sektörün ihtiyaç ve beklentileri belirlendikten sonra, lojistik bölümü kurulmadan önce öncelikle uzmanlık alanlarına karar vererek bölümün ders programını oluşturmalı, misyonu, vizyonu, hedefleri ortaya konmalıdır.

- Meslek yüksekokullarının birçoğunun öğretim elemanı kadroları yetersizdir. Öğretim elemanı ihtiyacı misafir öğretim elemanları ve sözleşmeli öğretim elemanları ile karşılanmaktadır. Kadrolu öğretim elemanları ise aşırı ders yükü nedeniyle sektörü yeteri kadar takip edememekte, gelişmelerin gerisinde kalmaktadır oysa lojistik akademisyenlerinin sektör çok hızlı geliştiği için sektörle sürekli temas halinde olmaları şarttır.
- Okulların programları incelendiğinde “bilgi sistemleri” ve “bilgisayar” derslerinin ağırlığının tatmin edici olduğu görülmektedir. Ancak bu derslerin içeriğinin ne kadar güncel ve etkin olduğu tartışılır. Bu nedenle bu derslerin içerikleri güncellenmeli, gerekli laboratuvar ortamı sağlanarak, öğrencilerin Mikrosoft ofis programlarını ve sektörde kullanılan belli başlı kurumsal işletim sistemlerini kullanabilecek düzeyde mezun olmaları sağlanmalıdır.
- Lojistik eğitiminde en az bir yabancı dilin, özellikle İngilizce eğitiminin önemi tartışılmaz. Bu nedenler İngilizce eğitime ağırlık verilmesi amacıyla ön lisans bölümlerinde hazırlık sınıflarına yer verilmelidir.

Yukarıda sayılan öneriler her ne kadar ön lisans lojistik programlarına yönelik olsa da aynı sorunlardan dolayı lisans programları için de benzer öneriler sunulabilir.

Türkiye’de lisans düzeyinde lojistik eğitiminde vakıf üniversitelerinin sayısı devlet üniversitelerini geçtiği gözlenmektedir. Tablo 3 incelendiğinde, lojistik lisans bölümlerine sahip olan 20 adet devlet üniversitesi mevcutken, vakıf üniversitelerinin 26’inde lojistik bölümlerinin olduğu görülmektedir.

Yapılan taramada ÖSYM’nin yayınlamış olduğu 2015 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu taranarak üniversitelerin; “Lojistik Yönetimi”, “Uluslararası Lojistik Yönetimi” ve “Uluslararası Ticaret ve Lojistik” dört yıllık bölümlerinin üniversite bazında toplam kontenjanları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Türkiye’de Lojistik Lisans Eğitimi Veren Üniversiteler (2014-2015 Akademik Yılı)

Bulunduğu Yer	Vakıf/Devlet	Üniversite	Kontenjan
Ankara	Vakıf	Atılım Üniversitesi	30
Aksaray	Devlet	Aksaray Üniversitesi	82
Afyon	Devlet	Afyon Kocatepe Üniversitesi	62
Antalya	Devlet	Akdeniz Üniversitesi	94
	Vakıf	Türk Hava Kurumu Üniversitesi	70
Balıkesir	Devlet	Balıkesir Üniversitesi	104
Denizli	Devlet	Pamukkale Üniversitesi	124
Diyarbakır	Vakıf	Selahaddin Eyyubi Üniversitesi	40
Erzurum	Devlet	Atatürk Üniversitesi	104
Eskişehir	Devlet	Anadolu Üniversitesi(AÖF)	2050
İstanbul	Vakıf	Bahçeşehir Üniversitesi	39
	Vakıf	Beykent Üniversitesi	77

İzmir	Vakıf	Esenyurt Üniversitesi	120	
	Vakıf	Gelişim Üniversitesi	140	
	Vakıf	Kemerburgaz Üniversitesi	50	
	Vakıf	İstanbul Ticaret Üniversitesi	30	
	Vakıf	İstanbul Arel Üniversitesi	74	
	Vakıf	İstanbul Bilgi Üniversitesi	80	
	Vakıf	İstanbul Medipol Üniversitesi	60	
	Vakıf	Kadir Has Üniversitesi	70	
	Vakıf	Maltepe Üniversitesi	88	
	Vakıf	Nişantaşı Üniversitesi	60	
	Vakıf	Okan Üniversitesi	135	
	Vakıf	Piri Reis Üniversitesi	32	
	Vakıf	Yeditepe Üniversitesi	80	
	Vakıf	Yeni Yüzyıl Üniversitesi	70	
	Vakıf	Işık Üniversitesi	18	
	Vakıf	Gediz Üniversitesi	35	
	Devlet	Dokuz Eylül Üniversitesi	21	
	Vakıf	İzmir Ekonomi Üniversitesi	37	
	Vakıf	Yaşar Üniversitesi	55	
	Gaziantep	Vakıf	Haşan Kalyoncu Üniversitesi	25
	Devlet	Gaziantep Üniversitesi	67	
	Kars	Devlet	Kafkas Üniversitesi	41
	Kayseri	Devlet	Erciyes Üniversitesi	104
	Kırklareli	Devlet	Kırklareli Üniversitesi	104
	Kilis	Devlet	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	82
	Mersin	Vakıf	Toros Üniversitesi	40
Devlet	Mersin Üniversitesi	52		
Osmaniye	Devlet	Osmaniye Korku Ata Üniversitesi	82	
Vakıf	Çağ Üniversitesi	105		
Niğde	Devlet	Niğde Üniversitesi	52	
Rize	Devlet	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	82	
Sakarya	Devlet	Sakarya Üniversitesi	52	
Samsun	Devlet	On dokuz Mayıs Üniversitesi	52	
Sivas	Devlet	Cumhuriyet Üniversitesi	114	
Toplam	20 Devlet Üniversitesi 26 Vakıf Üniversitesi	5131 lisans öğrencisi		

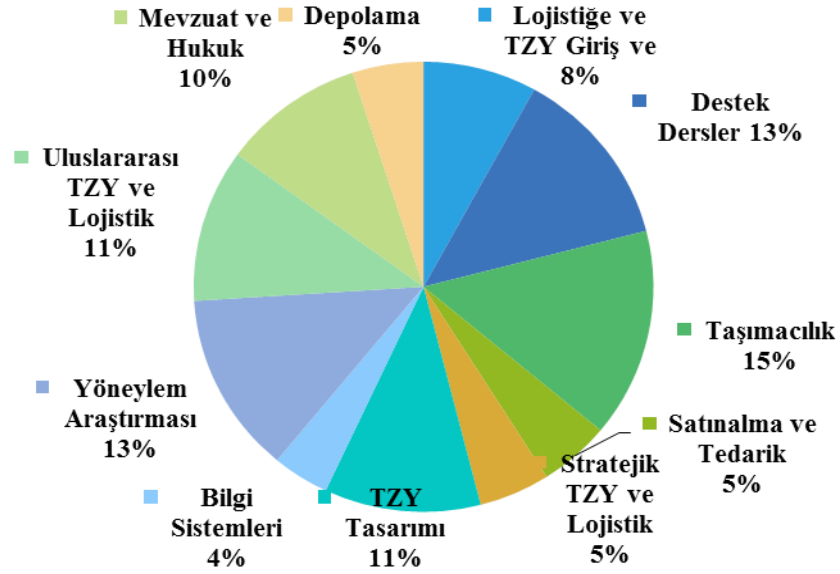
Üniversitelerimizin, toplam 5131 öğrenci kontenjanı ile ihtiyaç duyulacak insan kaynağını önemli ölçüde karşılayacağı aşikârdır. Ancak lojistik alanında çalışmalar yapan birçok akademisyen umut verici bu tablonun bir takım olumsuzlukları da içinde barındırdığını belirtmektedirler. Bu kaygı verici olumsuzluklardan en önemlisi de Keskin’inde (2015) belirttiği üzere; üniversite kontenjanlarının sayıca yeterli miktarda insan kaynağı sağlayacağı öngörüsünde bulunulsa da içerik kalitesinin artırılması gerekliliğidir. Erdal (2010) lojistik eğitimindeki öğretim sorunlarını şu şekilde ifade etmektedir;

Üniversitelerde açılan bölümler, Türkiye’nin ve sektörün ihtiyaçlarına göre açılmamaktadır. Öğrenci sayısı ne kadar çok olursa o kadar kâr elde ederiz düşüncesi bugün çok sayıda vakıf üniversitelerine ve kurulmakta olan yüksek okullara hakim olan düşüncedir. Altyapı yok, öğretim üyesi kadrosu alan dışı, yetersiz ders müfredatı, kaynak ve kütüphane. Lojistik bölümü açmak için tıpkı diğer tüm branşlarda olduğu gibi altyapısını sağlamak gerekir. Bahsettiğimiz altyapı tek başına bina ve derslik değildir. İşletme bölümünden bir hoca, iktisat bölümünden bir hoca, sektörden bir arkadaş ile biz bu işi götürürüz demek öğrenciye haksızlıktır.

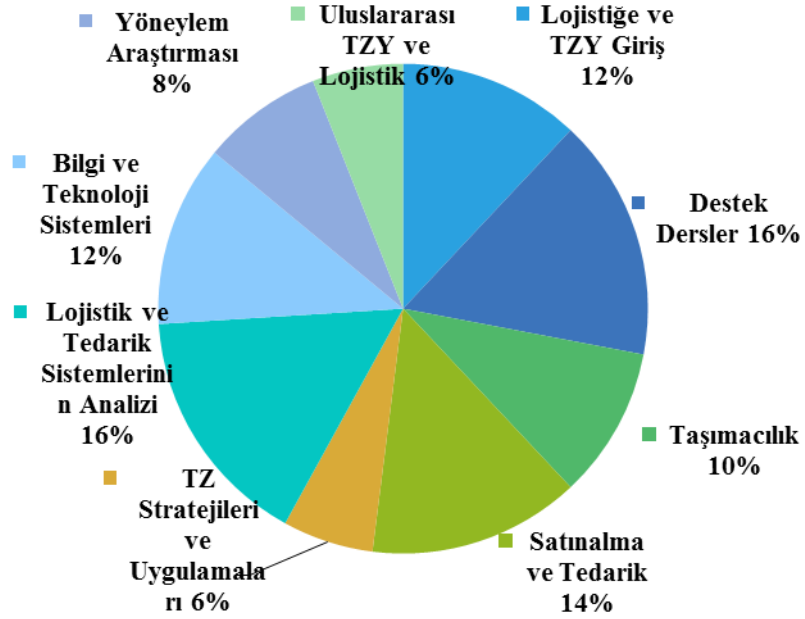
Lojistik lisans eğitiminin iyileştirilmesi geliştirilmesi konusunda yapılabilecekleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Lojistik öğretiminin geliştirilmesi, lojistik ve TZY doktora ve yüksek lisans programlarının sayının artırılması öğrencilerin bu konuda akademik kariyer yapmaları teşvik edilmelidir. Akademik kariyer anlamında yurtiçi eğitimlerinin yeterli düzeyde olamayacağı için akademisyen adaylarının yurtdışı eğitimle de desteklenmesi gerekmektedir.
- Lojistik, uygulamadan akademik hayata geçtiği için sadece kampüste öğrenilecek ve anlatılabilecek bir konu değildir. Lojistik konusu, tüm boyutları ile dış ticaret, gümrük ve taşıma operasyonlarının öğrenilmesinde sektör deneyimi büyük katkı sağlayacaktır. Lojistik akademisyenlerinin, sektör çok hızlı geliştiği için, bir ayağının mutlaka sektörde olması gerekmektedir (Erdal, 2010, s.85).
- Lojistik programların ders müfredatı ve ders içerikleri hazırlanırken dünyadaki yaklaşımlar göz önüne alınarak %75 işletme tabanlı, %25 mühendislik tabanlı programlar hazırlanmalıdır. Üniversiteler arası uluslararası işbirlikleri, denklik ve akreditasyon çalışmaları ile ders içerikleri, müfredat ve diğer tüm bileşenler çok yönlü değerlendirilmelidir (Keskin ve Çavuşoğlu, 2012, s.515).

Türkiye’de verilen lojistik eğitim içeriğinin durumunu tespit etmek için eğitim konusunda ilk sırada yer alan ABD’ki lojistik eğitiminin incelenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır. Bunun için ABD lojistik eğitim müfredatı ile Türkiye müfredatlarında karşılaştırma yapan ve XI. Uluslararası Tedarik Zinciri ve Lojistik kongresinde yayınlanan bildiri de yer alan bilgilerden istifade edilmiştir. Çalışmada, Türkiye’deki ve Amerika’daki Lojistik ve TZY lisans ve yüksek lisans bölümlerinin ders müfredatları incelenerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

Şekil 1: Türkiye'deki Üniversitelerin Ders Dağılımı

Şekil 2: ABD'deki Üniversitelerin Ders Dağılımı

Şekil 1 ve Şekil 2'deki Türkiye ve ABD üniversitelerindeki lojistik programlarının ders müfredatlarının temel başlıkları incelendiğinde aşağıdaki değerlendirmeler yapılabilmektedir (Hocaoğlu, Güner ve Coşkun, 2013, s.582);

- Türkiye'deki üniversitelerde depolama ve depo yönetimi kapsamında değerlendirilen; Dağıtım merkezi yönetimi, depolama, depo yönetimi, dağıtım sistemleri yönetimi, malzeme ve stok yönetimi dersleri %5'lik bir kısmı oluştururken, bu ders grubunun ABD üniversitelerinin müfredatında olmadığı tespit edilmiştir.
- İşlemler yönetimi derslerine Türkiye'de de daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir.

- Oransal olarak bakıldığında en önemli farklılıklardan biride tedarik ve satın alma grubu derslerinin ağırlığı ABD’de %18 iken, Türkiye’de %5 seviyesindedir. Bu durum ABD’de satınalma, tedarikçi ilişkileri yönetimi ve tedarik yönetimi gibi derslere daha fazla önem verildiğini göstermektedir.
- ABD üniversitelerinde bilgi sistemleri ve teknolojileriyle ilgili derslere daha fazla yer verildiği gözlenmiştir. Türkiye’de ise %4 ile bu oran daha düşük seviyededir.

Ders müfredatlarında gerçekleştirilen bu karşılaştırma ABD’de lojistik ve tedarik zinciri eğitimlerinde bilgi sistemlerine daha fazla ağırlık verilmesinin sebebini Wu(2007); ABD gibi gelişmiş ülkelerde ulaşım ile ilgili alt yapı sorununun büyük ölçüde çözülmüş olması bundan sonra bu ülkelerde ilginin daha çok bilgi sistemlerinin geliştirilmesi yönünde olacağı şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca Türkiye’de bilgi sistemleriyle ilgili derslerin içerikleri de eleştirilmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi bu derslerin içeriğinin ne kadar güncel ve etkin olduğuna şüpheyle bakılmaktadır.

Lojistik ve tedarik zinciri yönetiminde bilgi, beceri ve tutumların oluşturulması, uygulanacak olan eğitim programıyla doğrudan ilişkilidir (Akkoca ve Gülmez, 2013, s.230). Ve bu eğitimi verecek olan öğretim elemanlarının yetişmesi için lojistik konusunda yüksek lisans ve doktora programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye üniversitelerindeki lojistik/TZY yüksek lisans ve doktora programları listelenmiştir.

Tablo 4: Türkiye’de Lojistik Lisans Üstü Eğitim Veren Üniversiteler(YÖK, 2015)

DOKTORA	
Doğuş Üniversitesi	Fen Bilimleri Enstitüsü
	Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi Doktora Programı
Maltepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Anabilim Dalı
Kara Harp Okulu	Savunma Bilimleri Enstitüsü
	Tedarik ve Lojistik Yönetimi Doktora Programı
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	İşletme Doktora Programı
Sabancı Üniversitesi	Yönetim Bilimleri Fakültesi
	Yönetim Doktora Programı(Operasyon ve Tedarik Zinciri Yönetimi Uzmanlığı)
YÜKSEK LİSANS	
Bahçeşehir Üniversitesi	Fen Bilimler Enstitüsü
	Tedarik Zinciri ve Lojistik Yönetimi Programı
Dokuz Eylül Üniversitesi	Fen Bilimler Enstitüsü
	Lojistik Mühendisliği Yüksek Lisans Programı
Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Lojistik ve Deniz Ulaştırması Yüksek Lisans Programı
Galatasaray Üniversitesi	Fen Bilimleri Enstitüsü
	Lojistik ve Finansman Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Galatasaray Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü

	Pazarlama ve Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Kemerburgaz Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yüksek Lisans Programı
İstanbul Ticaret Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Tedarik Zinciri Yönetimi Yüksek Lisans Programı
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Kara Harp Okulu	Savunma Bilimleri Enstitüsü
	Tedarik ve Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Maltepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Okan Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Toros Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yüksek Lisans Programı
Yeditepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü
	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Yüksek Lisans Programı
Yeditepe Üniversitesi	Fen Bilimleri Enstitüsü
	Lojistik Sistemleri Yönetimi ve Mühendisliği Yüksek Lisans Programı

Türkiye’de doktora seviyesinde lojistik ve tedarik zinciri eğitimi veren doktora programı sayısı 5 adettir. Bunun en önemli nedenlerinden biride sosyal, beşeri ve idari bilimler temel alanında lojistik veya TZY’nin bir bilim dalı olarak ayrı doçentlik alanının olmayışdır. Ayrıca, lojistik/TZY konularının hangi bilim dalına ait olduğu belirsizliğini korumaktadır. Açılan yüksek lisans programlarının ise, işletme ağırlıklı ders müfredatına sahip olduğu ifade edilmektedir(Erdal, 2010, s. 86). Dolayısıyla yüksek eğitimin gereği olan branşlaşma sağlanmamaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Lojistik ve tedarik zinciri yönetiminin giderek artan önemi, bu sektördeki insan kaynaklarının önemimin artmasına neden olmaktadır. Lojistik sektörü çalışanlarının çağın gerektirdiği mesleki yeterliliğe, bilgi ve becerilere sahip olmaları zorunluluk haline gelmiştir. Çalışanların sahip olmaları gereken bu özelliklerin çoğu üniversite sınırlarındayken elde edilmelidir. İşte bu noktada Türkiye’deki üniversitelere çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Lojistik ve tedarik zinciri yönetimiyle ilgili bilgi ve uzmanlığın üniversitelerdeki bölümlerden sağlanması için branşlaşmanın tam olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yurt dışındaki üniversitelerle iş birliği yapılarak, eğitim içerikleri, müfredat gibi konularda destek alınarak dünya standartlarında lojistik eğitimi sağlanması noktasında adımlar atılabilir. Lojistik ve/veya TZY’nin sosyal, beşeri ve idari bilimler temel alanı altında bir bilim dalı olarak kabul edilmesi alanla ilgili doktora programlarının yaygınlaşmasına dolayısıyla ihtiyaç duyulan uzmanlaşmış öğretim üyelerinin yetişmesine katkı sağlayabilir. Yüksek lisans, lisans ve özellikle ön lisans düzeylerindeki eğitimlerde sektörün ihtiyaç duyduğu konulara ağırlık verilmesi ve uygulayıcılar ile öğrencilerin yakın temasta olması mezunların istihdamını hızlandırabilir. Özel sektör ve sanayi işbirliklerinin sağlanması amacıyla devletin teşvikleri de önemli olacaktır. Özellikle lojistik sektöründe faaliyet gösteren işletmelerle imzalanacak protokollerle öğrenciler eğitimleri esnasında uygulamalı derslerle yeni uygulamaları yerinde gözlemleyebilirler.

Daha sonra yapılacak farklı çalışmalarla lojistik eğitimi konusunda önemli katkılar sağlanabilir. Üniversitelerdeki lojistik eğitimi ile özel sektörün beklentilerinin kıyaslanması hem yazın açısından hem de uygulayıcılara farkındalık oluşturması açısından faydalı olacaktır

KAYNAKLAR

- Akkoca, C. ve Gülmez, M.(2013). Lojistik Eğitiminin Önemi, Türkiye’de ve Dünyada Lojistik Eğitim Alt Yapısının Analizi, II. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi Bildiriler Kitabı, 227-235
- Altuğ, C.T.(2013). Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetiminde Ara Elemanların Eğitimi, II. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi Bildiriler Kitabı, 210-215
- Binici, H. Ve Arı, N. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 3 (2004) 383-396
- Gammelgaard, B.(2001). The joint-Nordic PhD program in logistics International Journal of Physical Distribution and Logistics Management, 31, (7/8), 585-601
- Erdal, M.(2010).Türkiye’de Lojistik Eğitimi, Standard Ekonomik ve Teknik Dergi, Sayı 573, Şubat, 83-87
- Keskin H.M.(2015). Lojistik El Kitabı, Ankara: Nobel
- Keskin, H. ve Çavuşoğlu, D.(2012). Lojistik Meslek Yüksekokullarının Türkiye’nin Lojistik Eğitim Sorununun Çözümüne Katkısının Tespiti ve Olası Çözüm Önerileri, Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi Bildiriler Kitabı, 509-516
- Koban, E. Ve Keser, H.(2013). Rekabet Edebilirlikte Türk Lojistik Sektörünün İstihdam Yapısının Analizi ve İstihdama Yönelik Devlet Destekleri, Çalışma İlişkileri Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 32-43
- Küçüksoğuk, B.T.(2006), Dünyada ve Türkiye’de Lojistik Eğitimi, , Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Haywart, J. and Omurtag, Y. (2003). Perspectives on Educating Future Logistics Leaders, International Logistics Congress, İstanbul, 30 Haziran -1 Temmuz, s.197.
- Hocaoğlu, S., Güner, S. ve Çoşkun, E.(2013). Assessment of Logistics and Supply Chain Management Education in Turkish Universities and Comparison With State Universities, International Logistics and Supply Chain Congress, 575-584

- Lambert, D.M. and Cooper, C.M. (2000). Issues in supply chain management, *Industrial Marketing Management*, Vol. 29, pp. 65-83.
- Oda, S.(2008). Türkiye’de Lojistik Sektörü ve Dış Ticaret Üzerine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne
- OECD (2002).Transport Logistics: Shared Solutions to Common Challenges, OECD Publications, France
- Stock, J.R. (2001). Doctoral research in logistics and logistics-related areas: 1992-1998, *Journal of Business Logistics*, Vol. 22 No. 1, pp. 125-256.
- Stock, James R. and Lambert, Douglas M.,(2001). *Strategic Logistics Management*, Irwin Mcgraw-Hill, Singapore.
- Wu, J.(2007). Contemporary Logistics Education: An International Perspective, *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management* Vol. 37 No. 7, pp. 504-528
- Yıldırım, H. (2011), Lojistik Sektörünün Rekabet Gücü Analizi: Türk Lojistik Sektörü İçin Bir Çalışma, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- <http://iibf.maltepe.edu.tr/fakulte/content/neden-uluslararası-ticaret-ve-lojistik-yonetimi-bolumu>, Erişim tarihi: 14.10.2015
- <http://www.lojistikbolumu.com/>, Erişim tarihi: 11.09.2015
- <http://www.osym.gov.tr/belge/1-23560/2015-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-ki-.html>, Erişim tarihi: 15.09.2015
- <http://dlm.ieu.edu.tr/tr/doktora-programi> Erişim tarihi: 11.09.2015
- http://som.sabanciuniv.edu/tr/phd/uzmanlik_alanlari Erişim tarihi: 11.11.2015
- <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim tarihi 12.10.2015

Extended Abstract

Logistics activities of enterprises in our Turkey as well as all over the world show a rapid growth. Therefore, the logistics industry has become one of the most important sectors. Both the logistics sector and different sectors of the logistics need the qualified workforce to perform effectively. Training in collage and universities is most basic stage of training workforce.

In Turkey, new departments in the field of logistics are opened in universities in order to meet the skilled labor need of business. In term of quantity, the student quota of collages that provide intermediate staff has doubled during the last four years, reaching 10 thousand. The undergraduate quote in 2015 which reached 5131 is also observed to help meet the requirements of qualified workforce. Despite this positive development, concerns are voiced over the quality of training. Academics in the field of logistics point out that although universities provide enough space for students, many universities lack qualified academics, as well prepared curriculum and Turkish course materials. It is stressed that universities should adapt themselves to the dynamics of the logistics industry. So, it is highly desirable that academics and representatives of the logistics sector should establish close links.

It is considered that logistics curriculum of Turkish universities can be compared to that of American universities can be compared to that of USA universities in order to judge the state of logistics education in Turkey. According to our investigation, there are apparent differences in term of content of curriculum. USA universities are especially provide more courses on information systems and technologies, while Turkish universities concentrate on providing courses on inventory and warehouse management. In addition, it is stated that the content of courses relating to information systems are concerned to be weak in Turkish universities. Many of qualities that the logistics industry employees needed should be provided by universities. Therefore universities carry important responsibilities in logistics education. Specialization is required to be full in order for the provision of information and expertise that is demanded by the logistics industry. Steps can be taken to provide education to higher standards by cooperating with foreign universities, especially by getting support for improving curriculum and courses. The introduction of logistics and/or supply chain management as an academics sub-field under social sciences and humanities and opening up new PhD programs may contribute to educating academics in the field.

In the future studies, the comparison of the expectations of business and education provided by universities in the field of logistics are expected to be beneficial in terms of creating awareness in many areas.